

Vorbereiding najaarsoverleg Staat van Groningen en Noord-Drenthe 2025

Van: ambtelijke werkgroep Staat van Groningen en Noord-Drenthe
Aan: bestuurlijk trekkers en bestuurlijke tafel
Betreft: Vorbereiding najaarsoverleg Groningen en Noord-Drenthe 2025

1. Aanleiding

Op 10 november 2025 vindt het najaarsoverleg Staat van Groningen en Noord-Drenthe (SvGND) plaats. Dit overleg vindt plaats in het Bestuurlijk Overleg Groningen (BOG).

Hierbij treft u de voorbereiding aan, onder hoofdstuk 7 de gespreksonderwerpen die wij voorstellen. In bijlage 3 ziet u de inbreng van de volksvertegenwoordigingen voor het najaarsgesprek en ons voorstel voor het verwerken van de inbreng.

Op 31 oktober 2025 ligt de voorbereiding van het najaarsoverleg voor overeenstemming bij de bestuurlijke tafel. De bestuurlijk trekkers bespreken de voorbereiding op 28 oktober 2025 en brengen eventuele wijzigingsvoorstellen op 31 oktober mondeling naar voren.

Na overeenstemming wordt deze voorbereidingsnotitie ter kennisname aangeboden aan de colleges en dagelijks besturen van de waterschappen. Vervolgens worden de bespreekpunten uit hoofdstuk 7 gedeeld met het ministerie van BZK ter voorbereiding op het BOG van 10 november 2025.

Totstandkoming voorbereiding

Advies werkgroep Staat van Groningen en Noord-Drenthe, werkgroep schade, versterking, erfgoed, mkb- en agroprogramma.

Voor akkoord voorgelegd aan bestuurlijk trekker SvGND (13 oktober)

Voor akkoord voorgelegd aan bestuurlijk trekkers (28 oktober)

Voor akkoord voorgelegd aan bestuurlijke tafel (31 oktober)

2. Algemeen: cyclus Staat van Groningen en Noord-Drenthe

Eén van de maatregelen uit 'Nij begun - op weg naar erkenning, herstel en perspectief' (Nij Begun) is dat er een SvGND komt en dat dit wettelijk wordt vastgelegd. De SvGND bestaat uit een online dashboard en een jaarlijks rapport. Het kabinet legt op basis van het rapport jaarlijks verantwoording af aan de Tweede Kamer.

Groningenwet

De Groningenwet regelt onder meer dat de SvGND vastgelegd wordt in wat nu nog de Tijdelijke wet Groningen heet. De Groningenwet wordt naar verwachting binnenkort aan de Tweede Kamer ter behandeling aangeboden.

In de wet wordt de volgende cyclus vastgelegd:

Vooruitlopend op de wet, doorlopen Rijk en regionale overheden in 2025 voor het eerst de cyclus rond de SvGND. De regionale overheden hebben in april 2025 de ‘regionale werkwijze jaarlijkse cyclus staat van Groningen & Noord-Drenthe’ vastgesteld.

Overeenkomstig de vastgestelde werkwijze is er een regionale reactie op de SvGND gegeven, zijn de volksvertegenwoordigingen daarover geïnformeerd en hebben zij de gelegenheid gekregen hun inbreng te geven voor het najaarsoverleg.

In de werkwijze is vastgelegd dat het gesprek de weergave en duiding zal zijn van het schriftelijke standpunt.

Deze notitie betreft de voorbereiding van het najaarsgesprek waarbij het schriftelijke standpunt is opgenomen onder hoofdstuk 7.

3. Proces tot nu toe

15 april 2025	SvGND 2025
20 mei 2025	regionale schriftelijke reactie
26 mei 2025	bestuurlijk overleg
13 juni 2025	kabinetsreactie
20 juni 2025	lobby financiering aardbevingsacademie (brief) en samenwerken aan oplossingen (benaderen
Kamerleden)	

24 juni 2025 terugkoppeling bestuurlijk trekkers aan
volksvertegenwoordigingen
9 juli 2025 globale analyse kabinetsreactie
september 2025 inbreng volksvertegenwoordigingen ten behoeve van het
najaarsgesprek

Vindplaatsen

SvGND 2025 en regionale schriftelijke reactie

<https://www.nijbegun.nl/2025/05/regio-ziet-31-verbeterpunten-in-eerste-staat-van-groningen-en-noord-drenthe/> (Zie paragraaf 4 hierna voor een overzicht van deze punten)

Kabinetsreactie

https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2025Z12199&did=2025D27893

Verslag BOG 26 mei 2025, agendapunt SvGND 2025

Bijlage 1.

Globale analyse kabinetsreactie

Bijlage 2.

Inbreng volksvertegenwoordigingen ten behoeve van het najaarsgesprek met een reactievoorstel

Bijlage 3.

4. Analyse kabinetsreactie

Op verzoek van de volksvertegenwoordigingen is er in juli 2025 een globale eerste analyse van de kabinetsreactie gegeven door de werkgroep SvGND. Dit gaf de volksvertegenwoordigingen houvast bij het formuleren van hun inbreng voor het najaarsgesprek.

In de globale analyse is aangegeven dat het een eerste indruk betreft en dat een diepgaander analyse nog volgt.

Onze conclusie is nu dat de globale analyse de inhoud en strekking van de kabinetsreactie voldoende inzichtelijk heeft gemaakt en een diepgaandere analyse niet nodig is. Er zijn wel enkele verduidelijkingen die we hierbij aangeven.

Verbeteringen die het kabinet benoemt

In de globale analyse spreken we over verbeteringen die het kabinet *aankondigt*. Aan een groot deel van de verbeteringen wordt echter al gewerkt.

Beoordeling mogelijk of versterkingsadvies juist is

Eén van de verbeteringen is dat “herbeoordelingen van besluiten op norm” mogelijk worden gemaakt.¹ De term ‘herbeoordelingen’ hebben we vanuit de kabinetsreactie in de globale analyse overgenomen.

Het is echter juist om te spreken over een beoordeling of het versterkingsadvies juist is.

Herbeoordelingen hebben in het versterkingsprogramma betrekking op een nieuwe beoordeling aan de Nederlandse Praktijk Richtlijn 9998 (NPR). Dan staat niet de juistheid van de eerste beoordeling ter discussie, maar wordt gebruik gemaakt van de mogelijkheid om een gebouw opnieuw te toetsen op basis van een nieuwere NPR. Concreet gaat het dan om toetsen aan het nu geldende tijdvak waarbij minder risico’s te verwachten zijn. Waar de verbetering in de kabinetsreactie op ziet is echter opnieuw bekijken of het versterkingsadvies zelf juist is.

Alhoewel dit wat juridisch-technisch overkomt, is dit voor de betrokken eigenaren wel een wezenlijk verschil en kan het dubbelgebruik van de term ‘herbeoordeling’ tot verwarring leiden.

Kamerbrief aanpak op maat voor de omgang van oude NAM/CVW-schades

In de globale analyse is verwezen naar een aantal Kamerbrieven die overlap hebben met de onderwerpen uit de SvGND. Inmiddels is op 12 september 2025 ook een brief aan de Tweede Kamer gestuurd over de aanpak van oude schades.

[Gaswinning | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

5. Inbreng volksvertegenwoordigingen

Overeenkomstig de ‘regionale werkwijze jaarlijkse cyclus staat van Groningen & Noord-Drenthe’ zijn de volksvertegenwoordigingen op 24 juni 2025 geïnformeerd over de SvGND 2025 en de regionale schriftelijke reactie daarop. Er is op verzoek van de volksvertegenwoordigingen een globale analyse van de kabinetsreactie opgesteld. Tot 12 september 2025 konden de volksvertegenwoordigingen aangeven welke inbreng zij geven voor het najaarsgesprek.

In bijlage 2 is een tabel opgenomen met de inbreng en op welke wijze de inbreng is verwerkt.

6. Doel van het najaarsgesprek en uitgangspunten

Het najaarsgesprek is een voortgangsgesprek dat we dit jaar voor het eerst voeren.

We stellen voor dat het najaarsgesprek geen herhaling wordt van de regionale schriftelijke reactie van 20 mei 2025 op de SvGND 2025.

¹ Conform motie Bikker, kamerstuk 36 600 VII, nr. 106

Omdat er in de loop van het jaar (bestuurlijke) gesprekken zijn tussen Rijk en regio waarin voortgang op specifieke onderwerpen besproken wordt, moet voorkomen worden dat het najaarsgesprek te veel overlap daarmee vertoont. Het moet een toegevoegde waarde of een andere dimensie hebben.

Het gesprek kan daarom gaan over zaken die essentieel en integraal zijn. De 'grotere' kwesties.

Verder denken we dat focus op een beperkt aantal onderwerpen effectiever is dan veel onderwerpen aan de orde stellen: er is een keuze nodig.

7. Voorbereiding najaarsgesprek (delen met ministerie BZK)

We stellen voor de volgende onderwerpen te bespreken in het najaarsgesprek.

Er is waardering voor het feit dat de staatssecretaris een eerste SvGND heeft laten opstellen terwijl daar nog geen wettelijke verplichting voor was. Het geeft de gelegenheid om te leren en aan te passen waar dat nodig is en mee te nemen in de SvGND 2026 en verder. De aanbesteding voor de SvGND 2026 is gestart en de regio is daar ambtelijk bij betrokken. Deze samenwerking verloopt goed.

Anderszijds is met teleurstelling geconstateerd dat de Tweede Kamer geen plenair debat heeft gepland over de SvGND 2025.

De regionale volksvertegenwoordigingen hebben aangegeven wat zij belangrijk vinden voor het najaarsgesprek. In de regionale punten voor het najaarsgesprek is rekening gehouden met de inbreng vanuit de volksvertegenwoordigingen.

1. Karakter van de Staat van Groningen en Noord-Drenthe

1.1 Het jaarlijkse rapport

De SvGND 2025 is een eerste versie en een light-versie. Voor de jaren hierna is het van belang om goed te kunnen beoordelen hoe het nu gaat in Groningen en Noord-Drenthe. Dat vraagt om feitelijke gegevens (cijfermateriaal), maar ook en vooral een duiding van het effect van maatregelen in het kader van brede welvaart (Sociale en Economische Agenda) en verduurzaming en van de taakuitvoering door het IMG en de NCG. Er is inzicht nodig in het verhaal achter de cijfers.

Een jaarlijkse monitor heeft als risico in zich tot een routine te worden of een afvinklijstje. De SvGND moet meerwaarde hebben en een rapportage zijn dat ergens toe leidt: merkbare verbeteringen, enz.

Daarvoor is niet alleen de kabinetsreactie van belang, maar ook andere Kamerbrieven. Sinds de kabinetsreactie op 13 juni 2025 zijn er verschillende brieven aan de Tweede Kamer gestuurd die overlap hebben met de onderwerpen uit de SvGND, zoals de brieven van 23 juni (voortgangsbrief herstel Groningen), 25 juni (afhandeling complexe casuïstiek) en 12 september (afhandeling NAM/CVW-schades). Deze versnipperde informatievoorziening is echter niet overzichtelijk of integraal en past niet goed bij het doel van de SvGND en de kabinetsreactie om de Tweede Kamer op een samenhangende wijze alle informatie aan te bieden zodat de Tweede Kamer het kabinet goed kan controleren. Wij vragen daar aandacht voor: voorkom dat het een zoekplaatje naar de verbeteringen of stand van zaken wordt of integraliteit en samenhang niet zijn geborgd.

1.2 Betrokkenheid van inwoners en ondernemers

Het is van belang dat inwoners en ondernemers betrokken zijn bij en zich herkennen in de SvGND. Tegelijkertijd zien we ook dat zij 'onderzoeksmoe' zijn. Een oplossing kan zijn dat de partij die de SvGND moet opstellen, gebruik maakt van bestaande netwerken van bijvoorbeeld maatschappelijke organisaties.

Samenvatting

- De SvGND moet effecten zichtbaar maken en geen afvinklijstje worden.
- Integrale informatievoorziening is een aandachtspunt.
- Betrokkenheid van inwoners en ondernemers is essentieel, maar niet vanzelfsprekend.

2. Kabinetsreactie

De light-versie SvGND 2025 is gevolgd door een light-reactie van het kabinet. Het is weliswaar een uitgebreide brief, maar er is nauwelijks ingegaan op de regionale reactie van 26 mei 2025 en heeft een 'stand-van-zaken'-karakter.

Zoals de SvGND betekenisvol moet zijn, moet de kabinetsreactie dat ook zijn. Het is daarom belangrijk om specifiek te maken tot welke veranderingen de SvGND en de gesprekken daarover – onder andere met ons – leiden. Of waarom een gevraagde verandering niet wordt aangebracht.

We verwachten, en dit horen we ook terug van onze volksvertegenwoordigingen, alsnog een reactie van het kabinet op onze brief van 26 mei 2025 waarin op de 31 punten wordt ingegaan.

Samenvatting

We willen een reactie op alle punten die we in onze brief van 26 mei 2025 naar voren brachten.

3. Betrouwbare overheid

3.1 Passende oplossingen

Het is evident dat de overheid betrouwbaar moet zijn. De parlementaire enquêtecommissie laat zien dat het mis gaat wanneer de systeemwereld en de leefwereld van inwoners uiteenlopen. De Nationale ombudsman adviseert dat, als er problemen zijn ontstaan, oplossingen moeten passen bij de behoeften van inwoners.²

Dit vraagt dat beleidsmakers en bestuurders oplossingen bieden die inwoners nodig hebben en die ruimte bieden en gerechtvaardigd zijn in het concrete geval. Op het niveau van beleid en regels moet het al goed geregeld zijn. Beleid en regels moeten logisch en passend zijn in de context van gaswinning, herstel en ereschuld. Tegenstrijdige regels – zoals de noodzaak voor ondernemers om geholpen te worden of perspectief te krijgen terwijl er tegelijkertijd staatssteunbeperkingen zijn – dragen niet bij aan vertrouwen.

Het is niet uit te leggen en het draagt ook niet bij aan vertrouwen wanneer de overheid inwoners met regels confronteert terwijl medewerkers van diezelfde overheid de regels niet goed kennen of toepassen. Uit de verbetermaatregelen in de kabinetsreactie maken we op dat de medewerkers van de NCG te weinig kennis hebben van kaders en wetten. We verwachten dat er op korte termijn concrete stappen gezet worden en dat verbeteringen gemonitord worden.

Medewerkers van het IMG en de NCG moeten bovendien de ruimte hebben én durven nemen om passende oplossingen te bieden, bijvoorbeeld om een onaanvaardbaar verschil op te lossen of te voorkomen. Dit vraagt niet alleen mandaat, maar ook om meer vanzelfsprekendheid om met ons in een concreet geval het geprek aan te gaan over een passende oplossing.

De invulling van Menselijker, Milder en Makkelijker moet voor inwoners en ondernemers merkbaar zijn.

3.2 Zekerheid over veiligheid

De grote twijfels die er bij inwoners zijn over de juistheid van versterkingsadviezen zijn slecht voor het vertrouwen. Het is goed dat Adviescollege Veiligheid Groningen hier onderzoek naar doet, maar we blijven aandringen op de eigen verantwoordelijkheid van de NCG om te controleren op de juistheid van de adviezen (de zogenaamde: vergewisplicht). Daarnaast dringen we aan op periodieke rapportage over de verbeteringen die de NCG al oppakt.

3.3 Commitment en afspraken nakomen

Het is voor inwoners en ondernemers van belang dat zij de garantie krijgen dat de overheid er voor hen is: veiligheid en schadeherstel staan niet ter discussie. Ook indirectere gevolgen van gaswinning, zoals gevolgen op het welzijn, moeten vaststaan. We merken dat er in algemene

² [Herstel bieden: een vak apart | Nationale ombudsman](#)

zin commitment is, maar dat het in de uitwerking en concretisering geen vanzelfsprekendheid is. Dit draagt niet bij aan vertrouwen.

We willen daarom niet dat medewerkers van de NCG [gemaakte afspraken](#) met inwoners *beter* nakomen, zoals de kabinetsreactie aangeeft, maar *volledig* nakomen.

Ook aan ons moeten toezeggingen worden nagekomen, waaronder de toezegging om [schoolmaatschappelijk werk](#) te financieren. De gevolgen van het gaswinningsdossier komen bovenop de vaak al aanwezige sociale en maatschappelijke problemen, ook bij onze jongeren. Er is extra inzet nodig op scholen om jongeren te helpen die te maken hebben met die stapeling van problemen.

In het BOG van 26 mei 2025 is afgesproken dat de regio onderbouwt dat er middelen nodig zijn voor schoolmaatschappelijk werk. De regio heeft berekend dat er € 7.162.447 nodig is tot en met 2030. De onderbouwing van dit bedrag is verstrekt. Daarop is vanuit het Rijk gesteld dat er een overlap kan zijn met de uitvoering van de Sociale Agenda. Eén van de maatregelen uit de Sociale Agenda is namelijk dat basisscholen structureel een brugfunctionaris krijgen die vroegtijd en laagdrempelig ondersteuning biedt. Deze stelling is om drie redenen onjuist:

- 1) de Sociale Agenda dekt niet de periode tot 2026 - de berekende middelen van 2023 tot en met 2025 moeten dus in ieder geval beschikbaar worden gesteld (€ 1.556.000);
- 2) de brugfunctionaris uit de Sociale Agenda heeft een beperkte functie (beperkter dan schoolmaatschappelijk werk vanwege de gevolgen van gaswinning in het primaire onderwijs);
- 3) in het voortgezet onderwijs wordt de brugfunctionaris alleen ingezet als schakelfunctie, juist in de versterkingsgemeenten is behoefte aan een schoolmaatschappelijk werker op het voortgezet onderwijs.

Een mogelijke overlap met de Sociale Agenda is er hoogstens gedeeltelijk. De uitvoering van de maatregelen Sociale Agenda zijn nog niet geëffectueerd en het is dus ook nog niet duidelijk qua structuur en organisatie hoe dit uitpakt. De inzet van schoolmaatschappelijk werk in het versterkingsgebied zoals de regio dit nodig vindt, moet niet vertraagd worden omdat op het effectueren van de Sociale Agenda gewacht moet worden. Hulp aan leerlingen moet niet ondergeschikt worden gemaakt aan gesprekken over de uitwerking van de Sociale Agenda. Daarom is voor 2026 € 1.056.000 nodig; de regio wil een doorontwikkeling in de ondersteuning van schoolmaatschappelijk werk, juist ook op het voortgezet onderwijs in alle versterkingsgemeenten.

Wij houden vast aan het nakomen van de toezegging door staatssecretaris Vijlbrief in de Kamerbrief van 23 november 2022 – dat de extra benodigde middelen voor schoolmaatschappelijk werk door het Rijk zullen worden bekostigd.

Daarnaast herhalen we ons standpunt dat het kabinet met Nij Begun [resultaatsverplichtingen](#) heeft beloofd. De kabinetsreactie geeft aan speciale zorg voor de regio te hebben en benoemt dan specifiek aspecten

die betrekking hebben op brede welvaart. Onze inzet is een resultaatsverplichting in wet. We vinden 'zorgplichten' in het wetsvoorstel niet ver genoeg gaan en willen niet dat dit nog verder afzwakt naar 'speciale zorg'.

3.4 Integrale aandacht voor Groningen en Noord-Drenthe

Ook vragen we integrale aandacht voor Groningen en Noord-Drenthe van het kabinet. Wanneer het kabinet beleidsvoornemens heeft die grote impact hebben op de inwoners in dit gebied, bijvoorbeeld de vestiging van munitiedepots of de bouw van kerncentrales, verwachten inwoners terecht dat het kabinet de context in dit gebied kent en in acht neemt.

Samenvatting

- Inwoners en ondernemers moeten Menselijker, Milder en Makkelijker in de praktijk merken.
- Regels en beleid moet ruimte bieden voor passende oplossingen, medewerkers van NCG en IMG moeten die ruimte kennen, hebben én nemen.
- Inwoners moeten zekerheid hebben over veiligheid.
- Commitment van het Rijk moet er ook in de uitwerking zijn.
- Afspraken met inwoners moeten volledig worden nagekomen.
- Schoolmaatschappelijk werk moet overeenkomstig de toezegging van staatssecretaris Vijlbrief worden vergoed; we kunnen niet wachten op de uitwerking van de Sociale Agenda. Voor 2023-2026 is nú geld nodig.
- Beloofde resultaatsverplichtingen moeten worden verzilverd in de regio.
- Impactvolle beleidsvoornemens van het Rijk, moeten worden geplaatst in de context van dit gebied.

4. Gelijkwaardige uitkomst voor inwoners en ondernemers

4.1 Daadwerkelijk herstel en finale kwijting

We zijn het met de commissie Van Geel eens dat inwoners en ondernemers een gelijkwaardige uitkomst moeten hebben als het gaat om maatregelen die betrekking hebben op schade-afwikkeling en versterking. Een gelijkwaardige uitkomst betekent niet dat iedereen hetzelfde krijgt. En daarom brengen we opnieuw onze zorgen onder de aandacht voor de maatregel 'daadwerkelijk herstel' en de finale kwijting.

In de kabinetsreactie staat dat een nevendoel van daadwerkelijk herstel is dat door de maatregel de kwaliteit van het woningbestand, wooncomfort en de leefbaarheid toenemen. Dat is echter alleen maar het geval wanneer inwoners ook kunnen profiteren van deze maatregel en dat is juist voor de zwaarst gedupeerden in de kern van het gebied niet of in veel mindere mate het geval. Juist waar de grootste behoefte is aan de genoemde verbeteringen zit de grens van € 60.000 in de weg en verdiept deze grens een onaanvaardbaar verschil binnen de regio. In de internetconsultatie op het wetsvoorstel heeft de regio daarvoor al aandacht gevraagd. Wat ons betreft moet de grens van € 60.000 vervallen in de kern van het gebied.

We hebben vernomen van het IMG dat finale kwijting ook een voorwaarde wordt voor reguliere schadeafhandeling (het zogenaamde 'maatwerk'). Ook hiervoor geldt dat deze maatregel juist voor de zwaarst gedupeerden niet goed uitpakt. Zij hebben mogelijk geen overcompensatie of minder overcompensatie dan woningeigenaren in de randen van het gebied en zouden dan ook nog moeten accepteren dat nieuwe schades alleen in bepaalde gevallen nog vergoed worden. Indien finale kwijting ook een voorwaarde wordt voor reguliere schadeafhandeling, heeft dat als gevolg dat gedupeerden zelfs hun aanspraak op de wettelijke schadevergoeding wordt afgenomen.

4.2 Overlastvergoeding voor ondernemers

Ondernemers krijgen – anders dan particulieren – geen vergoeding voor de tijd die zij besteden aan de versterking en de overlast voor het lange wachten (maatregel 16). Dit levert een ongelijkwaardige uitkomst op en doet geen recht aan de tijd die zij aan de versterking besteden en de overlast die zij ervaren. Dit moet rechtgetrokken worden.

Samenvatting

- We zijn het eens met de commissie Van Geel dat inwoners recht hebben op een gelijkwaardige uitkomst.
 - De grens van € 60.000 voor de maatregel daadwerkelijk herstel moet voor de zwaarst gedupeerden dan ook vervallen.
 - Finale kwijting moet niet gekoppeld worden aan maatwerkbeoordelingen.
- Ook ondernemers horen een overlastvergoeding te ontvangen.

5. Betrokkenheid en invloed regionale overheden

De samenwerking tussen Rijk en regio is met name sinds de kabinetsreactie geïntensiveerd. Dit is positief en moet blijven bestaan.

Toch zien we ook nog steeds dat op sommige vlakken samenwerking ontbreekt of onvoldoende is. Zo is er door het IMG niet met ons gesproken over de recente rapporten over de effecten van diepe bodemdaling of worden we doorverwezen naar informatie op de website. Er gaat veel goed, maar er is ook nog steeds verbetering nodig. We willen afspreken dat we in 2026 dit punt niet meer hoeven te maken.

Samenvatting

We willen de afspraak maken dat het vanzelfsprekend is dat de regio betrokken is bij beleid(swijzigingen).

8. Vervolg

Overeenkomstig de vastgestelde werkwijze krijgen de volksvertegenwoordigingen een terugkoppeling over het gesprek en de wijze waarop er met hun inbreng is omgegaan.

Na het BOG van 10 november 2025 ontvangen de colleges en dagelijks besturen een voorstel voor de terugkoppeling. Bijlage 2 zal aan de volksvertegenwoordigingen worden gezonden.

De werkwijze zoals die in de regio is vastgesteld, wordt geëvalueerd. De werkgroep Staat van Groningen en Noord-Drenthe werkt dit uit.